

ANY VI.

Barcelona 30 d' Agost de 1896.

NUM. 35.

LA LLEY DE REPRESSIÓ CONTRA L' ANARQUISME

Els pares y padrins del projecte que s' está discutint en lo Parlament, han tingut acort en donar nom á la llur criatura. Es estrany que haventhi cuynat andalusos no hi posessen al batejarlo «Projecte de lley d' *estinció* del anarquisme,» acontentantse ab la ilusió de *reprimirlo*.

Com que l' andalusisme qui maneja les cireres de la governació del Estat allarga sempre més el braç que la mánega, sospitám que la elecció d' un nom tant modest, significa que, ja per endavant, se fan cárrech que de la seva lley n' han de provenir á les propagandes y malifetes del anarquisme, petits entrebanchs.

Si aquesta presumpció nostra no falla, per lo que toca á aquest punt, els directors de escena del nostre Parlament poden ben gloriarse d' haver, aquesta vegada, anat d' acort ab la verdadera opinió pública. Cap ciutadà espanyol, de la mena dels qui tenen un dit de front, dupta gens ni mica de la ineficacia del penjoy d' articles ab que'l Govern espanyol va á barrar lo camí del anarquisme. Si una lley hagués donat

naxement al anarquisme, ó amparés el seu desenrotllo y les seves accions, allavors una altra lley, abrogatoria, y que establís preceptes oposats als de aquella, podria dur algun remey. Però, no es axís. L' anarquisme es fill d' un estat moral del mon; es el llamp, qui 's despenja dels núvols congriats y carregats per la evaporació del podrimaner llotós en que 's revolca la vida del mon actual, fugit de la órbita de la justícia; cap lley, per rumiada que sia, pot servir de para-llamps copsador d' aquestes exhalacions. Pera impedir els efectes, no hi ha altre medi que llevar la causa.

Si la projectada lley de repressió no fos sinó açó que dihem, á saber, un pegat en un banch, no 'n fariám cap retret als qui la proposen ni cap cárrech als qui la votarán. Ja podriám estar ben contents si 'ls parlamentaristes no 'n fessen de més crespes que conjuminar lleys inútils. Lo que cou es que les lleys que fan solen no servir pera 'l be á que semblen destinarse, y, en cambi, son de una potencia inquieta-dora pera tirarnos á sobre mals nous, afegits als quins ens feyen gemegar.

Açó temém que passi ab aquesta lley de repressió. Y al dir que ho temém, ens quedám una mica curts. Ja ara, sense ser lley el projecte reprimidor de que les havém, y quan, per lo mateix, no hi havia altra cosa que 'l pensament d' exa lley, encartat en lo desig dels polítichs, com ho ha estat també una, dues y tres temporadetes, en lo d' una pila de gent, hem hagut de presenciar alguns actes *de repressió* qui fan venir la ánima á les dents.

La cosa va de la manera següent: El comú dels ciutadans d' Espanya tenen poca confiança en les autoritats civils y en lo funcionament dels tribunals ordinaris. Aixís es que, quan s' esdevé algun d' exos delictes esgarrifosos que solament han conegut els homens d' aquest fi de sigle, la gent acomodada, semblantli que branden les columnes del orde social, s' entrega al pánich, y demana, no ja la espasa de la justícia, sino la justícia del sabre; el *bando* qui sospén les garantíes constitucionals y confia la llibertat y la honra dels ciutadans al braç militar, es rebut per los qui tenen un xich de passament ab palmes y crits d' hossa, com un redemptor.

La gent alarmada li demana á la justícia militar una cosa no mes, que vagi depressa; y la justícia militar corre, corre com aquell gegant de les bótes qui á cada passa atravessava un riu ó tramuntava una serra.

Ara agafen á En Pau, ara á En Pere, ara á En Berenguera. Com que la justícia militar no te qui la entrebanqui, un ciutadá se troba presé incomunicat avuy, demá y quinze dies seguits. La seva gent, els seus amichs, van desesperats d' un cantó al altre; un secret impenetrable rodeja les portes qui no son guardades per un regany de mal génit. ¿Per qué han agafat á aquell home? Sens dupte per sospites de delinquència. Está be. ¿Y qui las te aquestes sospites? En aquest

punt caldría filar molt prim, tant més en quant la policia de que han de servir-se 'ls militars es la policia de sempre, es á dir, aquesta policia que tothom demana que 's reformi y que 's depuri. Aquesta policia es la qui dona á la justícia militar *partes* qui poden ser denúncies, y aquestes denúncies poden tornar-se decrets de presó. D' aquests decrets de presó es casi be impossible que no 'n sien víctimes alguns innocents. Dich casi be impossible, porque alló del haver d' anar molt depressa, alló altre de que cada hu del seu ofici, y, finalment, aquell altre grop de la policia, venen á ser altres tants perills qui están al aguayt de la confiada ignocencia. Es veritat que, si be no tant probables, son aquestes errades possibles (y n' hi han) en lo funcionament de la justícia ordinariá; però, sense que aquest funcionament dexi d' exigir reformes molt granades en interés de la ignocencia, resulta sempre que la jurisdicció ordinaria ofereix moltes més garantíes y obre molts més camins al acusat qui no te culpa.

Nosaltres conexém á algun ciutadá honrat qui, havent pertenescut, pot-ser, á la classe dels qui aplaudien l' adveniment de *repressions énergiques*, ha fet d' aquestes repressions una esperiencia tant esgarrifosa que, de segur, li haurán passat per un may més les ganes de demanarles. Les repressions énergiques son molt bones, quan además de ser énergiques son discretes y justes; y en los procediments que s' estilen, ni la discreció ni la justícia tenen, ni de part del personal, ni de part de la lley, les més precises garantíes. Més d' un diputat catalá te noticia de lo que indiquém, y aquestes compatricis nostres, que d' exes coses están al *tantum*, no farien be de desinteressarse del assumpto, per la rahó massa egoista de que á ells los guarda les espatlles la immunitat que 'l cárrech els dona.

Es de necessitat tirar contra la invasió de la plaga anarquista, però ho es tant y més evitar que 'ls projectils que en aquest combat usin els governants vagen á ferir la ignocencia y á portar el dol á les llars honrades.

Aquest perill es força imminent, y Deu vulla que algún dia no se 'n plorin més de quatre dels quins ara troben massa suau y massa plena de miraments la més desatinada llei de repressió.

LO REGIONALISME LITERARI

No te rahó d' ésser. Rectifico: tal com l' entén lo P. Blanco García en son estudi sobre la literatura catalana en lo segle XIX. Te rahó d' ésser lo que naix de un sentiment, relliga una tradició y respón á necessitats generals de una localitat, pero no la te lo que sols evoca les revelacions de una estàtua, lo que 's concreta á la vulgarisació de una escentricitat y s' encamina únicament á distraure á uns quants desvagats. La literatura, quan concorda ab la musculatura total de un poble, quan exhibeix una ànima particular en contraposició al esperit universal y artificiosos qui s' esforça en invadirla y anularla, quan viu de recorts y de ideals propis, es una literatura regionalista. Pretendre que aquexos recorts é ideals, que la gloria secular que reflecten, servescan pera fer creixe 'l caudal comú de una altra entitat que cap conexió te ab aquella ànima particular y nacionalista que les lletres vigorisen; pretendre que se atinga a idéntica orientació y guarde perfecte enllàç lo que procedeix de vessants diferents y es fill de reivindicacions imposades per el dret, per el temps y per les circumstancies, val tant com exigir que dues curves se unesquen y confonguen elles matexes, es volguer que una recta sia igual en la sua configuració á exes dues curves.

Un poble que conserva la seva llengua,—y en açó no s' hi ha fixat lo P. Blanco García,—es un poble que no ha renegat de llur llinatge, que no se avé ab la subjecció á que se l' ha reduhit, y que manté ferma y perseverant la sua autonomia moral. Y una literatura que usa aquexa llengua pera distingir sa personalitat y marcar la seva acció independent, no pot ésser, no es, una literatura de acumulació pera ús y profit

de altres literatures estranyes. O la llengua es la vindicació de una raça y la confirmació de una historia, ó es senzillament la derivació de varies raçes y la repercussió de diferentes histories: Si es lo primer, la literatura que la utilise será una literatura potencial, espressiva de un temperament qui no claudica, será una literatura *sui juris*. Si es lo segón, resultarà una cosa sense nom, decapitada, inconscient y estéril. Un idioma correspón sempre á una modalitat social, descriu y exteriorisa un caràcter, sanciona y publica la persistencia de un dret, y les lletres qui de aqueix idioma 's valen testifiquen los termes de aquexa modalitat, la força de aqueix caracter y la substantivitat y legitimitat de aqueix dret.

Desvirtuar la significació de una llengua quan de les dureses de la massa popular s' enlayra á les inspiracions resplandents del gèni; desvirtuarla precisament, quan, harmonisant antecedents y despertant afeccions resisteix á les empenes de tots los oficialismes triomfants, es una bojeria sols comparable á la de aquell borratxo qui sapiguent que 'l mon donava voltes, esperava, ajegut en la acera del carrer, que passés lo portal de casa seva. No hi há medi racional de negar l' engranatge existent entre una llengua que 's manté invencible, vibrant á compás dels bategaments de un poble y una literatura que reviu al crit de aquexa llengua y á les anyorances de aqueix poble. Les lletres catalanes no renasqueren pera ésser esclussivament materia de àlbum y servir de passatemps á damiseles fantasioses, sino que renasqueren pera donar satisfacció á la aspiració popular qui estava ja cansada d' estarse cohibida en un raçó de les llars payrals, y renasqueren porque deblien renáixer, porque, com ha dit En Menendez y Pelayo, no més en aparència estaven mortes. «El fuego que yace bajo el rescoldo,—afegeix lo docte catedràtich,—puede levantarse y presentarse amenazador y esplendente; pero de la fría ceniza nadie arrancará la llama.»

No ho dupte 'l P. Blanco. Lo foch estava colgat, lo caliu no havia desaparegut al sucumbir Catalunya en 1714 y en los murs de Barcelona, no morí, no acabá lo seu alé, no renunciá á sa llibertat. «Hay quien mira las tribulaciones de Cataluña con indiferencia,—escrivia en 1811 la Junta Superior,—y su opresión con conformidad, dándola ya por perdida. Para éstos es superfluo todo auxilio que se la quiera y pueda dar, suponiendo que sus naturales por criminales, por

omisos y por turbulentos no son aereedores ó no prometen disposició de sacudirse el yugo. Bien claro descubre esta presunción la frialdad con que se les escucha referir sus lástimas, la crítica é incredulidad que se les dispensa, el caro hospedaje y áspero trato con que se recibe á quien procede de este territorio, despojado de cuanto tenía, hasta el grado de hacer gala del menosprecio al catalan y al que estuvo en Cataluña».—Véjes *Cataluña atribulada. Súplica al augusto Congreso de las Córtes en 1811*. Palma, en la oficina de Brusi.—Lo foch estava colgat, repetesch. La quexa contra aquexa rancúnia y la declaració continuada de les desigualtats establertes per un regiment asfixiant y uniformista,—avuy per desgracia encare subsistents,—provocaren la reaparició de una literatura qui encarnás aquelles quexes, senyalás aquells antagonismes y preparás restauracions patriótiques indispensables, y per açó les lletres catalanes foren regionalistes *ab initio*, com ho son are, y ho serán sempre si no han de viure ab vergonya y prostituhides.

Escriure en catalá pera fer art cosmopolita, art multicolor, art de pura ornamentació es una manía inadmisibile. Sería preferible escriure en francés ó en inglés. Escriure en catalá pera anotar costums típiques, pera donar lluhentor á fets passats y pera recollir elements de indumentaria local sense altre objectiu social y trascendent, sería un infantilisme que no explicaría prou bé la formació de una literatura complerta y especial, diversa en tots llurs aspectes de les literatures universalment conegudes. Un regionalisme axís sería un regionalisme tartamut porque no diría res ab claretat, y además no despertaría sensacions populars, porque quedaria reclós en les sales académiques. Per altra banda, un regionalisme axís insubstancial é innominat, estaria condemnat á no rebre sino aplaudiments casulans, puix la admiració d'Europa no la conseguiría pas. Avuy les lletres catalanes son respectades y celebrades per tot arreu, y si ho son ho deuen á sa característica, á la sua virtualitat personal, per esser reverberació de idees y sentiments aquí molt arrelats é indestructibles. Entre les lletres de un pays y un altre pays no hi pot haver confusió ni paritat de cap mena, á menos que voluntariament vullan rebre 'l cástich de anulació aquelles que no gosen del *Referendum* oficial.

Los qui desitjen que les lletres catalanes sien un humil apéndix de les castellanes no s'han

adonat de que vólen un impossible. Lo nostre no pot anar á Madrid sino traduhit, deformat, estrañet. Pera les gents de la regió mestressa de Espanya es incomprendible tot lo que aquí te fisonomia y complexió diferents de lo que aquelles posehexen. Lo catalá no encaxa, no es compatible, ab lo refinament, lo convencionalisme y la flamenquería de Castella. Y 's comprén, les costums diverses, les llengues diverses, son sempre la resultancia de sentiments diversos. Axís havém vist com la literatura catalana auténtica, sense traduhir y de primera ma, ha trobat major nombre de devots al estranjer que á Madrid. Los esforços d'en Gaspar y del Echegaray no han passat de intents sense conseqüencies. En la matexa Academia espanyola s'han tancat les portes ab pany y clau fins per aquells escriptors fills de la terra que han escrit netament lo castellá y no han sentit la vocació de ferse polítichs. Es, per consegüent, inútil pensar en que la literatura de Catalunya puga ésser á la vegada la de Castella ni que aquesta puga ésser la de Catalunya.

Podrá existir en los grans centres de població qui accepti bondadosament y veja fins ab simpatía les produccions castellanés, pero en la generalitat de les gents y en la totalitat dels pobles restants, no entenen sino lo que 'ls hi parla á la ánima ab lo llenguatge que 'ls serveix pera 'ls seus resos diaris. Y aquesta es una prova incontrovertible de que lo castellá es aquí tant exótic com lo catalá ha d'éserho á Madrid. Los matexos que van al temple y al escoltar la paraula divina disfregada en castellá no la comprenen, may han sabut pregar á Deu mes que en lo seu propi idioma. Una literatura, donchs, que s'emmotlla á exa inclinació espiritual, que adapta y subordina esta inclinació als antecedents que la justifiquen, es forçosament una literatura regionalista; y no hi ha per lo tant, altre regionalisme literari que aquest, encare que 'l P. Blanco predique un regionalisme de xerigot purament mental, y dibuxat á fantasía. Si aquesta pogués ésser regla que eonduhís á res positiu, no dupte lo ilustre frare agustí que ab ella arribaría molt lluny.

CLAUDI OMAR Y BARRERA.

LO GEGANT DE LES SET DONES

Una vegada era un soldat qui tornava del *servici*. Camina que caminarás, s'afanyava de nit

y de dia pera arribar á la seva terra y abressar á la seva gent; pero may acabava de serhi. Vetaquí que un dia, cap al tart, travessava un bosch y feya tant de fret que 'l pobre minyó no 's podia valer. Tot era mirar si veyia algun llumet en les cabanyes dels carboners ó algun foch en les barraques dels pastors pera escalfarse y tornar á emprendre 'l viatge.

Després de haver fet un bon tall de camí, vegé una llumaneta; ell que se 'n hi aná de dret; y, al ésserhi aprop, vegé una gran foguerada en la que 's rostia un moltó: un llop, una formiga y una áliga feyen rodona al voltant de la xera, y tenian compte el moltó.

Com que 'l fadri venia de la guerra y li 'n havien passades moltes de fresques, era valent y no va recular, sinó que s' abansá envers lo foch y s' hi assegué al voltant, com si fos entre mitg de pagesos. Així que s' hagué ben escalfat, encengué la pipa, y se 'n aná.

Quan lo soldat s' hagué allunyat un xich, que ja com qui diu no 's veyia, la formiga digué als seus companys:

—Tant mateix podiam haber demanat á aquest soldat que 'ns partis lo moltó, ¿voléu que 'l cridi?

—Prou, digueren los altres, y l' anaren á buscar. Quan lo moltó fou bo y apunt, lo presentaren al soldat pera que los hi partis; ell que doná lo cap á la formiga, lo cos al llop y la tripada y entranyes á la áliga.

Varen estar tant contents de la part que 'l soldat els havia feta, que 's decidiren á ferli un present en acció de gracies. Lo llop li doná un pel dels seus, dihentli que ab aquell pel y dihent «Deu y llop» se tornaria llop quan ell volgués; la formiga li doná un bocinet de la seva pell y que dihent «Deu y formiga» 's tornaria formiga qualsevol hora, y, ab una ploma que li doná l' áliga y dihent «Deu y áliga» 's tornaria áliga quan li convingués.

Avans d' anarsen doná les grans mercés als seus comparses, y, així que s' hagué allunyat unes quantes passes, probá si 'ls presents que li acabaven de fer eren valiosos; se va tornar llop, després formiga y després áliga, permanexent així pera emprendre la volada cap á casa seva, ahon arribá en menos de vintiquatre hores.

* * *

los llurs parents no havien perdonat medi pera castigar al monstre, mes tot havia sigut inútil, puix era mágich y ni 'l foch, ni les armes, ni la aygua tenien poder contra d' ell.

En los días aquells que 'l soldat havia arribat, lo monstre s' era casat per setena vegada ab la filla d' un rey, á qui les amenaces terribles del gegant havien estemordit, y li feren consentir la boda. Tothom planyia á la pobra princesa qui semblava, com les altres, destinada á morir en les grapes del gegant.

Lo soldat vegé la núvia que 's dirigia al castell ab un gran seguici; era tan hermosa, y semblava estar tan afligida, que 'l minyó resolgué fer mans y manegues pera deslliurarla de son cruel espós.

Un dia que 'l gegant era á cassar, lo soldat se transformá en formiga y pujá al quarto de la dama, qui, tota sola, plorava y 's desesperava: al ésser devant ella, reprengué sa forma natural y, veyent que la pobreta s' esferehia de veures un home allí dintre, lo soldat li digué:

—No tingáu por, senyora, jo som vingut pera salvaros, y sabré exir d' aquí tal com hi som entrat, sense ésser vist: tinch lo poder de tornarme llop, formiga ó áliga. Jo vos asseguro salvarvos, si vos podeu fer dir al gegant, que fins ara ha sigut invulnerable, qué es lo que 'l pot fer ésser mortal com los altres homes.

La princesa prometé al soldat, que 's valdria de tots los medis pera descobrir aqueix secret, y, quan son marit torná, li digué:

—Som sentit á comptar, mon senyor, que varies vegades han volgut matarvos, ab armes, ab aygua y ab foch, y que may han pogut fer-vos res; jo crech que tot açó deuen ser faules ¿no es veritat?

—Açó ray, prou es ben cert, respongué 'l gegant; mes, may han pogut ferirme, puix soch immortal, y únicament moriria si esclafavan demunt mon pit un ou qui es al ventre d' un colom, qui es dins del ventre d' una llebra, quina llebre es dins lo ventre d' un llop, y aquest llop es dins del ventre del meu germá, qui viu á vuyt mil lleugues lluny d' aquí: així es que no 'n passo pas cap neguit.—

L' endemà dematí, quan lo gegant fou á cassar com cada dia, lo soldat se 'n aná á trobar á la

y 'l gegant lo veyà, podria tirarli una fletxa y matarlo, ja que era tant bell tirador.

* *

Lo soldat se cambià en àliga, y 's posà á volar tant com va poguer, arribant al cap de dos dies al lloch ahon era l' altre gegant. Quan va esser allà, se 'n anà á casa del majordóm del gegant á veure si 'l volian llogar pera guardar les vaques.

—Sí, sí, ja 't pots quedar, si vols, li digué 'l majordóm; mes, cal que sàpigues que 'ls bovers no s' hi estan gayre temps en aquesta casa, puix l' amo se 'ls menja á tots.

Lo minyó digué que ja procuraria deslliurarse d' aquell trist pervindre. Avans d' anar al camp, son amo l' envià á garbellar blat en un graner mitg enrunat. Lo soldat, s' adonà que en un racó hi havia un sabre vell y rovellat ab unes lletres escrites damunt de la fulla que deyen: «Qui se serveix de mí sempre será vencedor.»

L' agafà, se 'l amagà dessota de la brusa, y se 'n anà á guardar les vaques en un prat que hi havia á la envista del castell.

Lo gegant sortí com tots los dematins, y, mentres feya la passejadeta, s' adonà del bover nou; s' hi atansà pera agafarlo y menjarsel; més, vetaquí que, axis que 'l soldat se 'l vegé aprop, agafà 'l sabre y ab un cop ben encertat lo gegant va quedar al siti. Per la boca de la ferida que tenia 'l gegant, sortí un llop que se 'n anà á mes correr; lo soldat se feu també llop y li pegà al darrera y ab un colp de sabre li obre 'l ventre; surt una llebra escapada y el soldat, fet llop encara, la agafà desseguida y la estripà; llavors, un colom exí d' aquella presó, y 's posà á volar ab totes ses forces. Lo soldat no feu mes que dir, «Deu y àliga» y en aquesta nova forma empaytà al colom, qui no tardà gayre á esser entre ses urpes; l' obrí, y agafant cuydadosament l' ou que duya 'l colom en ses entranyes se 'l endugué cap al castell dèl gegant de les set dones, ahon arribà al cap de quaranta vuyt hores.

Vegé la cinta roja en la finestra, y s' hi atansà pera donar l' ou que portava á la princesa, qui, á la nit, mentres lo gegant dormia, li esclafà damunt del pit y 's quedà mort á l' acte.

La princesa llavors manà al soldat que muntés son millor cavall, y se 'n anés á dir als seus pares que 'l gegant s' era mort y que ella no tardaria gayre á anarhi. Lo rey tractà al missatger de mala manera pensant que l' enganyava, y 'l feu ficar á la presó, d' ahon sortí desseguida prenent la forma de formiga.

Uns quants dies després, la filla del rey com-

paregué á casa seva, y explicà al rey son pare de quina manera aquell soldat la havia deslliurada: al cap de pochs dies, lo soldat se presentà altra vegada en lo palau, ahon va trobar á la princesa, qui va volguer casarse ab son llibertador.

Per la traducció: FRANAR.

* *

QUEDÁM ENTESOS

Lo Ministre Sr. Linares Rivas ha tret faves d' olla contestant ai diputat carlí Sr. Polo y Peyrolón. May la eloqüencia parlamentaria havia sigut tant franca ni la estulticia ministerial havia arribat tant per amunt.

Ja ho sabiam que les llengues regionals entrebanquen á la gent del poder públich; ja ho sabiam que no hi há més que una llengua y una regió que constituesquen y compendien la pàtria, la gran pàtria espanyola; lo que no haviam vist es un ministre qui ab tanta frescura consignás en plé Parlament la antipatia que li merexen les demés llengues regionals. Està be que 'l senyor Linares Rivas pense com á home polítich en que tot lo que no sia castellà no es bo ni es lícit, perque en aquest cas nosaltres tenim també l' dret de pensar en un sentit totalment contrari; pero lo que no està be, lo que ja no es correcte, es que un ministre, nos faça á saber oficialment, ab tot lo pes que li dona la seva antoritat, que les llengues no castellanés deuen ésser espulsades de les escoles y que tota consideració que á aquexes llengues se tinga equival á una desconsideració gravíssima pera la Pàtria.

De manera que la imposició del castellà ha pres ja una forma agressiva; ja no 's disfreça ni atenua 'l pensament pera enllemirnos, tot clavantnos la punyalada. Are la punyalada se 'ns clava de dret, sense prévia intimació, decretada gubernativament. Lo català està esclós de tots aquells llochs ahon hi te jurisdicció lo Estat espanyol. Quedám entesos. Allí ahon nosaltres hi tenim jurisdicció, que es á dintre casa nostra, y dir á casa nostra vol dir á Catalunya, també declarám que 'n queda esclós lo castellà. Y en quant pogám farém que aquesta esclussió se faça estensiva á les altres regions germanes. Quedá, donchs, oficialment justificat lo regionalisme. Tot lo que 'l ministre fá pera espulsar lo català, nosaltres ho venim fent y ho farém pera espulsar lo castellà. A les sues provocacions immotivades, contestám ab aquesta afirmació, sintessis de un dret: som catalans y no

volem res que no sia catalá; jafora lo castellá!

Y açó, que 'l Sr. Polo y Peyrolon se limitá á demanar que se obligás als mestres públichs á conexer y dominar la llengua de la terra ahon exercissen, ab lo qual no sols feya seves les conclusions de tots los Congressos pedagógichs y assentava un principi universalment reconegut com á necessari pera la ensenyança dels idiomes, sino que directament afavoria á la propagació del llenguatge de Castella, puix que tant més aquest s'ha d'escampar en quant més be s'ensenye, y malament l'ensenyará qui comensa per no entendre la parla dels infants qui van á les escoles. Lo ministre ha rebutjat aquest favor, y creyent potser fer mèrits devant dels exaltats espanyolistes castellans, ha volgut afinar la seva punteria pera veure si feya blanch en lo regionalisme. En los moments actuals, en aquesta época de fervor patriòtich y d'entusiasmes unitaristes, lo parlar de llengues regionals es un pecat. Aquí no hi há res regional, tot es *nacional*, y lo únich nacional es castellá. De aquí poch fins será subversiu cridar ¡visca Catalunya!

Lo Sr. Linares Rivas, invadint lo clos sagrat de la Iglesia, ha dit també que prohibirá que 'ls mestres ensenyen lo Catecisme en altra llengua que no sia la castellana, y si vé aquest cas li recomaném que no 's descuyde de privar á la vegada que 'ls capellans canten en llatí. Lo que es públich ha d'èsser en castellá, como ho son los talons de la contribució y 'ls espedients executius. No hi pot haver varietat dintre de la unitat espanyola. Tot lo espanyol es castellá; *ergo* tot lo que no es castellá no es espanyol, y lo que no es espanyol no s'ha de permetre, no 's pot consentir, no es lícit. Quan s'haja publicat una lley en aquexos termes, aleshores lo Sr. Linares Rivas haurá acabat la sua obra.

Pero quan aquexa obra sia acabada, quan sia tant estret lo llaç que 'ns posen al coll que arriben á escanyarnos, es molt probable que la Providencia s'encarregue de cagpirar als pobles fent que la testa dels opressors vaja á parar á sota dels peus dels oprimits.—O.

MONTBLANCH

(Continuació.)

II

MONUMENTS

Alguns rastres quedan en la vila, que recordan los fets històrichs y la importancia nobiliaria que acabem de ressenyar.

Ja siga venint de Lleyda ó de Tarragona, ab ferro-carril ó per la carretera, ja siga de la banda de Igualada y Sta. Coloma; de totes maneres presenta bon efecte la vila de Montblanch. Si veniu de Lleyda, veuréu destacar-se la grossa massa de la iglesia parroquial, de la rónega filera de muralles que s'enfila per lo *baluart de Sta. Ana*, qual conjunt besa amorosament lo riu Francolí, que salva per aquest indret un pont ojival. Verament d'aquí sembla una vila en plena edat mitja. Si pujeu de Tarragona, al haver passat lo coll de la Riba, se vos desplegará á vostres ulls tota la conca de Barberá, y allí á la esquerra, arreserada als negres serrats de Rojals, veureu agruparse la vila, tranquila y populosa per aquest indret. Veureu retallarse netament en el espay los quadrats cloquers del monastir de St. Francesch y de la iglesia de St. Miquel, y á son entorn agruparse 'l caseriu ab abigarrat desordre, presidint aquest conjunt, la colrada massa gòtica de la iglesia de Sta. Maria que, enlayrada allá al fons y al bell mitj, se confon ab lo *Pla*, petit torssal surmuntat en altre temps per lo castell. A la esquerra imposan les fosques serres en que hi blanqueja la ermita de St. Joan. A la dreta s'estén la conca ab sos pobles y serralades.

També venint de Sta. Coloma se distingeix, ja quatre hores abans d'arribari, fentse càrrech completament de sa població y topografia, puix que d'aquest indret se veu tot lo caseriu, 'y se aprecia per complert l'amurallat recinte que tant de caràcter li dona.

A ell devém dirigir nostra atenció, per quant es lo primer que 's topa al arribar á la vila. Deu son orígen á la disposició que doná en 25 de Juny, lo rey D. Pere IV, en que manava que 's fortifiquessin, ja que las circumstancies ho reclamaven, la ciutat de Lleya, Cervera, Tárrega, Montblanch, Vilafranca del Panadés, Manresa y tots los llochs principals de Catalunya (1). Efectivament, sa construcció, ben be revela aquesta fetxa. Existexen actualment, d'aquestes fortificacions, 16 torres quadrades y enmarletades, de las quals n'hi ha 7 d'esmotxades. Una tradició molt viva en la vila, diu que ho foren ab motiu d'haver varis homens de la població, donat mort á un monjo de Poblet en una de les moltes qüestions ocorregudes en lo bosch del monestir. L'abat formulá quexa al rey, y essent lo monestir tingut en tanta consideració

(1.) Zurita.—*Anales de Aragón*.

per part de nostres monarques, fou disposat que 's castigués á la vila esmotxant una per altre les torres de ses muralles que aleshores diu que eren 33, humillantla aixís, als peus d' aquell poderós monestir que tenia á jou á tota la conca de Barberá.

Sis portals donaven ingrés al clós, los quals son coneguts per: *Portal de Bové, de la Tresona, de l' arrabal de la Serra, de St. Jordi y de St. Francesch*. Tots existexen menos lo de la *Tresona* que ha desaparegut entre les novelles construccions. Lo *portal de Bové* que atura al excursionista aixís que baxa del tren, es un dels mes ben conservats y 'l mes utilizat pera internarse en la població, donat lo bon lloch que ocupa. Lo calificatiu de *Bové*, tal vegada 'l guarda com á recort de algún noble que devia tenir per allí sa mayso ó que degué contribuir á sa construcció, tota vegada que *Bové*, era un apellido molt en voga en lo sigle xiv, especialment en la encontrada que ocupa nostra atenció, com ho comproban molts documents que hem tingut á la vista. Lo forman un portal adovellat que obra son arrodonit vano, en la part inferior de una robusta torre, realçada aquesta en la part superior per un matacá, y surmontada per una corona de marlets angulars. Lo parament ennegrit per los sigles, està constituït en sa part inferior y anguls per ben tallats carreus, y lo demés, per una barreja que no dexa d' esser forta y de resistencia, venint perforat per algunes sageteres.

Seguint per la dreta, en lo rench de cases anomenat *la muralla*, veurem alguns trast, entre les noves construccions, y un poch mes enllá 'ns cridarà la atenció, la torre de las *cinch cares* com diu lo poble; exemplar molt ben conservat, ab talusos, sageteres y marlets. Per aquest indret hi havia lo *Portal de la Tresona* que ja no existeix com ja s' ha dit. Mes enllá trobarém lo *Portal de l' arrabal*, extenentse desde aquí, lo rench de murs y torres anomenat *lo Baluart*, que s' enfilan cap al tossal dit lo *Plá*, produhint molt bon efecte per sa regular conservació. Després d' haber pujat, tornant á devallar un poch, ens trobém ab lo *portal de la Serra* adossat á la petita iglesia de St. Marsal que aquí serveix de mur. Allí també 's veuen tres torres en molt bon estat. Passat l' ángul que allí s' troba, aviat s' aconsegueix lo *portal de St. Jordi*, que es á la banda oposada del de *Bové*, habentse de recorre per l' indret que hem pres mes de la meytat de las fortificacions. Lo *portal de*

St. Jordi també 's conserva íntegro, de tal manera que sembla acabat de construhir. Es aquest lo mes sencer, puix que sa torre ostenta los marlets molt ben retallats, y no com la majoria que 'ls tenen tapiats per haberse utilizat algunes per habitacions. De aquí á poch s' arriba al *portal de St. Francesch* admirant de pas alguns trast y torres, aixís mateix com en la secció que d' aquí va fins al *portal de Bové*. Tals han vingut á esdevenir las fortificacions de la vila, que han sigut mes malmeses en lo present sigle, que durant tots los que 'ns han precedit desde sa construcció.

Altres monument del meteix gènre tenia la vila. Nos referim al que s' alsava dessobre 'l Pla y castell del que ja s' troban datos á principis del sigle xiii. En 1344 per rahons hagudes entre Constansa germana de Pere IV y son marit don Jaume destronats rey de Mallorca, lo *Ceremoniós* aconsellá á aquesta que no tornés ab son marit del que vivia separada, puix sols ne podia esperar miseria y disgustos, y si 's quedés li donaria 3000 lliures de renda l' any sobre 'l castell de Montblanch. (1) Segurament que á primers del sigle xvi ja havia desaparegut aquest monument ja que Koch al visitar la vila en 1585, no 'n fa esment, y la tradició diu que 'l *pont vell* sobre 'l Francolí es fet de restos del meteix, revelant sa trassa pertanyer á lo menys al sigle xvi. Avuy ab tot, encara senyalan lo emplaçament del fort los rastres d' una escala de pedra y alguns fonaments de murs.

Ara visitarem los monuments religiosos. La IGLESIA DE SANT MIQUEL per sa antiguitat deu ocupar la preferencia. Son frontis, lo rastre mes vell que ostenta, perteneix al estil románich y es sumament senzill. Lo forman un gran parament rectangular d' una amplada quasi igual á sa alçada, un xich realsat per una que 'n podríam dir secció central que pren les dues quarts parts del parament, restant tot lo altre espay ab distancies simétriques; senzilla combinació que no dexa de produhir bon efecte, especialment en un lloch que regna la sobrietat mes rebuscada. En lo que anomeném cos central s' hi desentrotlla la porta que dona ingrés al temple, de mitj punt, ab tres arquivoltes llises y angulars sense tímpan, marcantse en lo parament per un semicírcol de dovelles, enquadrat per un filet que ve á convergir sobre un altre, corregut sobre les impostes dels capitells que forman los

(1) Bofarull.—*Historia de Cataluña*. T. IV.

metexos carreus, ies quals venen sostingudes per dues columnetes per banda quals capitells, fusts, y bases, son llisos. Horitzontalment corren per damunt una sèrie de refundits quadrillonchs, en lo cos de la portada, y en los laterals son aquests quadrats, corrent longitudinalment per damunt un ressalt y constituït per los metexos carreus. Al bell mitj y al damunt de dit ressalt, perfora 'l mur un petit vano peraltat. Surmonta 'l conjunt una espadanya diminuta y sens interès. A la dreta s' alça 'l quadrat cloquer, de construcció posterior y sens cap particularitat arqueològica. Aytal es lo que resta de la primitiva parroquia de Montblanch.

Després de notar algun finestral gòtic tapiat en l' exterior, penetrém al interior molt reformat y que no dona la més petita idea de lo que degué esser. Consta d' una sola nau barroca ab quatre capelles laterals. La volta que reforsan cinch faxes es moderna. L' antich paviment ha sigut substituït per un de nou. Abans en lo presbiteri hi havia un altar gòtic de recomanable factura, (1) del qual es de veurer en la primera capella lateral dreta una taula representant á santa Filomena; y en lo que segueix una altra ahon hi figura un bisbe. Los demás altars son barrochs y del ordre compost. En la segona capella de la part del Evangeli existeix empotrat en lo mur, un sepulcre-ossari gòtic esculpturat de ninxos trepats entre pinacles y escuts. En lo altar del Santíssim hi ha un Sant Crist de antiga talla.

A. PALAU Y DULCET.

(Seguirá.)

MOVIMENT REGIONALISTA

ESPANYA

Catalunya.—Segons llegim en nostre bon company *Lo Geronés*, torna á estar en son lloch lo *menhir* de Santa Pau, que havia sigut tirat á terra per ordre del propietari del terreny ahon existeix.

—Convocada per la *Associació Catalanista* de Reus s' ha celebrat en aquella ciutat una reunió á la que assistiren delegats de les societats Olimpo, Alba, Círcol Mercantil, Centre de Lectura, Eco Republicà, Centre Autonomista, Centre Republicà Històric, Centre Tradicionalista, Club Velocipedista, Centre Catòlic y El Brinco, y representants dels periòdics *Lo Sometent*, *Las Circunstancias*, *La Autonomía*, *Semanario Católico* y *Crónica Reusense*. D. Anton Serra, president de la *Associació Catalanista* esposá que la idea de la reunió era veure si era possible redimir tots los reusenchs que hagen d' anar al servey de les armes, á fi de lliurar als minyons de aquella ciutat d' esser víctimes de la

guerra cubana. S' adherí al pensament lo Sr. Litrán, director de *La Autonomía* y 'ls demás manifestaren que no estant autorisats per les entitats que representaven no podien comprometre's fins després de consultarlos. Se acordá celebrar una nova reunió pera resoldre definitivament l' assumpto, tant aviat com les corporacions hagen manifestat sa opinió.

—Lo Círcol Catòlic de Sant Joseph, de Sant Andreu de Palomar celebrá lo diumenge passat una vetllada dedicada al Sr. Rector, de la mateixa població. S' hi llegiren una biografia en catalá del santendreuhench D. Joseph Ll. Pons y Gallarza, (que casualment feya aquell día tres anys que morí) per J. Clapés y Corbera; les poesies del esmentat Mestre en Gay Saber, «La festa major de Sant Andreu» y «Lo treball de Catalunya», que foren molt ben interpretades per los Srs. Bellvé y Alcoverro.

¡Llástima que nostres amichs no tingan mes imitadors!

—Nostre Ajuntament, en sessió tinguda lo dijous propassat, acordá suspendre fins al 21 del vinent Desembre, la colocació dels retratos del P. Bernat Boyl, Frederich Soler y Joseph Anselm Clavé, en la Galeria de Catalans Il·lustres.

—Lo *Concell Regionalista* de Reus, presenta com á candidat en les vinents eleccions pera diputats provincials á D. Antón Serra y Pamies, apreciat company de causa, que tantes simpaties s' ha guanyat durant lo temps que ha tingut la investidura de representant del districte de Reus.

Desitjam que la mes honrosa victòria coroni la obra de nostres companys reusenchs.

—La reunió que pera redimir als minyons de Reus que entrin á soldat, te convocada la *Associació catalanista*, d' aquella capital, se celebrarà lo día 7 del vinent Setembre.

—La *Juventut Catòlica* de Vilafranca del Panadés, en elegant esquila impresa en nostra llengua, nos convida á la solemne sessió literaria-musical, que deu celebrar avuy al vespre. A la esquila hi acompanya un programa, pel que veyem que tots los treballs que 's llegiran están escrits en catalá.

Mil gracies pel convit y que 'l bon Deu los conservi ses patriòtiques inclinacions.

—Pera 'l certámen del *Centre Catalanista* d' Olot s' han rebut 138 composicions. La festa se celebrarà lo día 10 del mes entrant.

—Hem rebut la agradosa visita de nostre bon company *La Nova Catalunya* d' Alcover. Li desitjam llarga vida y li corresponém ab molt gust en lo cambi.

—Ha mort á Castelltorsol la virtuosa senyora D.ª Maria Sarrá y Reosás, mare de nostre estimat company de causa don Enrich Prat de la Riba. Acompanyám á nostre benvolgut amich y á sa apreciable familia en son just dolor y pregám á nostres llegidors no obliden en ses oracions la bondadosa ànima de la finada. (Q. A. C. S.)

—Se tracta de fundar una *Tertulia Regionalista*, á Sant Andreu de Palomar.

—Diumenge passat l' *Orfeó Catalá* doná un notable concert en lo Teatre Principal de Tarrasa.

La Sra. Wehrle hi cantá diferents cançons pspulars catalanes y gregues, ab lo bon gust que te ben acreditat y 'ls orfeonistes interpretaren també ab la afinació de costum diferents composicions de Clavé, Grieg y altres compositors y un bon aplech de cançons populars catalanes y ruses.

(1) Ha sigut substituït per un altre també gòtic.

La concurrència molt nombrosa, aplaudeix amb entusiasme a nostres coristes, sortint molt satisfeta de tant notable concert. També hi assistiren les primeres autoritats de Tarrasa, que felicitaren personalment al *Orfeó Català*.

ESTRANGER

Alemanya.—Sense que pretenguem bestreure en lo assumptiu, y á títol no mes de notícia que escau en aquest inventari que anám fent de parers y de successos pertocants al moviment regionalista, traduhim els bocins següents de una carta que ha publicat en lo diari la *Gazeta de Frankfurt*, l'escriptor francès Pau Fournier, en la que diu, referintse á la Alsàcia-Lorena:

«Al tornar á pendre dues províncies qui li pertanyien moralment, la Alemanya no solament recobrà ses fronteres naturals, sinó que feu á la causa de la civilització y á la matexa França lo servey més gros de que may hagi hagut de pendre nota la historia.

«En efecte, si en la gran saccejada de la invasió no s'hi volgués veure altra cosa que la esplosió de la força brutal, se cometria un dels errors mes granats que's poden veure. Aquest error es, desgraciadament tant estés en la França que jo, qui soch un francès, me veig obligat pera refutarlo á recorre al vostre diari, puix cap dels del meu pays gosaria á dir ab veu alta lo que ls esperits més elevats de la nostra aristocràcia intelectual comensen á pensar de baix en baix.

«Considerada baix el punt de vista material, la guerra 'ns deslliurà de la falsa posició en que 'ns mantenien dues províncies qui no mes de nom eren franceses, però que, en realitat, no tenien ni 'l nostre caràcter nacional, ni 'ls nostres gusts, ni 'l geni de la nostra llengua. En cap període de la historia, la Alsàcia y la Lorena han sigut membres orgànics de la patria francesa.

«Unicament gent ignorant poden pretenir que nosaltres haguem pogut may tenir pretencions paternals á revindicar sobre dos millions d'habitants, dels qui el tipo, les costums, la llengua y les tradicions son sadolles del caràcter alemany....

«La Alsàcia y la Lorena, que Lluís XIV cometé la falta de conquerir, devien per força tornar un dia al llur origen. Eren alemanyes y's mantindran alemanyes. Jamay, en cap época, han estat franceses.

«La prova millor de la necessitat històrica d'aquest succés está en que aquest ha procurat una pau qui dura fan ja vinticinch anys. Si la França ha disfrutat d'un repós del que en va's buscària un segon exemple en la seva llarga historia, ho deu precisament á la pèrdua de les dues germanes.

«Aquesta pèrdua no es, donchs, una verdadera pèrdua. Pera nosaltres, al revés, es un guany, y tots els francesos si per dissort no estiguessen dominats per lo chauvinisme 'l més estret, haurien de regonèixer que no hi han idees més dolentes pera 'ls nostres interessos que la idea de la revenja.»

França.—Hem tingut lo gust de rebre lo cartell dels Jochs Florals, que baix los auspicis de la vila d'Alès, han organitzat la Societat Científica y literaria y 'ls Felibres de la matexa població, pera 'ls dies 3, 4 y 5 del vinent Octubre ab motiu de la inauguració dels monuments á Florian, Pasteur y Sauvages.

Lo concurs literari se divideix en dues seccions: en la

primera, dedicada á la llengua d'Oc, hi son admesos tots los idiomes romànics y se concediran diferents premis á composicions en prosa y vers.

Los treballs deuen enviar-se, abans del 20 de Setembre prop vinent, á M. F. Chabrier, bibliotecari d'Alès (Gard.)

LO REGIONALISME EN LA PREMPSA

EL VENDRELLENSE. Vendrell, 23 Agost: *Política de Madrid*, per D. P. Albornà. Merescuda critica de la política centralisadora.

LA RENAIXENSA. Barcelona, 23 d'Agost: *Los administratius de peu de marge*, per D. J. Puig y Cadafalch. Examen crítich del engranatge centralista.

LO CATALANISTA. Sabadell, 23 d'Agost: *A torna jornals*. Article en que per medi d'un títol de un diari espanyol relatiu á Creta, transcrit per un diari turch aplicat á Cuba, se demostra la falta de criteri y senit comú dels patrioters de tots los payssos.

LO GERONÉS. Girona, 23 d'Agost: *Lo bon camí*, per don Joan de Porcioles. Examina 'l regionalisme del Sr. Silvela, y li aconsella que si creu veritablement en lo que predica trenqui 'ls lligams que l'unexen ab lo parlamentarisme ma drileny y's declare francament regionalista.

LLIBRES REBUTS

Del infinit y del límit en l'art.—Conferencia llegida al Círcol artístich de Sant Lluch de Barcelona, per son Conciliari Joseph Torras y Bages, Pbre.—Maig de 1896.

Hem sigut tardans en ocuparnos de aquesta conferencia del Dr. Torras, mes ho havem sigut ab lo propòsit d'escométrela ab los respectes deguts y fentli solemnia barretada. Dies y dies lo discurs ha passat mes hores entre mans que á sobre la taula, puix á cada paragraf nos pareixia ovirar, engrandida per resplandors inestingibles, la figura de un geni apocalíptic qui 'ns assenyalava direccions que haviam abandonades. Lo philosoph, ensenyorit de la metafísica, ha entrat en los dominis del art y 'ns ha saptat desviantnos per corriols que conduexen á la negació de tota bellesa. ¡Benvingut sia 'l Dr. Torras y Bages que 'ns avisa á temps y 'ns retorna á casa!

Perque es la veritat, y cal confessarho ingenuament, que mentres que ha durat aquest temps de naturalisme, realisme, impresionisme y altres falornies, havent oblidat que l'art no es qüestió de noms ni es menos encare qüestió de formes, puix per més que la suerbia y malicia humanes cerquen sempre amagatalls ahon encabirse, no es la multiplicitat d'escoles ni la diversitat de sistemes lo que ha de portarnos á descobrir nous continents en l'ordre estètic. Tot es ja roba vella, diu lo Dr. Torras, significant ab açó que sols hi há un camí que guie á la alta percepció del ideal artístich, dignificant á qui 'l segueix convençut y confiat. L'art te un infinit, una volada extra-terrena, que es la inspiració, la concreció de les idees pera aplicarles després á la naturalesa, á les coses vivents, á la activitat comuna, pero aquexa aplicació, que es l'art en exercici, te 'ls seus límits en quant se refereix á lo espiritual y sobrenatural, en quant toca als medis y en quant fá relació á les passions. Aspirar al infinit, arrencar del cervell la llum inconeguda, la llum que ningú més ha sabut

abastarla, la llum que ha de embadalir á les multituds ó als iniciats de are y de les generacions vinents, es la delectació y la gloria més superiors á que pot entregar-se un artista de consciència. Mes cal atenyar aqueix objectiu tenint present que, en l'art com en lo dret públich, hi han coses prohibides y penables, coses possibles é impossibles, coses que *poden ferse* y que *no deuen ferse*. Que després de tot, com ha dit En Taine, los dits del home estampen en lo bronze y en lo marbre la forma immortal; y lo bestial y lo corrosiu no arribarán may á conseguir aquesta forma.

Lo Doctor Torras y Bages explica aquestes fórmules de la veritat estètica conjuntament ab la veritat artística de un modo que marabell, puix apart de la fermesa del llenguatge y de la novetat dels pensaments que se li ocorren pera fer mes entesa, simpática y atractiva la sua dissertació, hi ha abocat una suma tal d'erudició tan considerable y tan ben ordenada y agradosa, que verament un hom se queda estranyat de que tot aquell devassall de saber sia obra de un sacerdot esclau de llurs devers religiosos y no de un crítich seglar molt avesat á manejar autors profans y á estudiar les concepcions dels génis que l'art nos ha ofert desde les primeres empentes dels segles. Es axís: la sotana convertida en túnica real de la sabiduría. Lo magisteri eclesiástich, paternal y efusiu, lo mateix penetra en los tallers dels artistes que se'n puja á la tribuna dels lleisladors. Es la tasca apostólica perpetuantse y adaptantse á totes les necessitats y á tots los estaments.

CLAUDI OMAR Y BARRERA.

Nota bene.—Al parlar en lo darrer número de *La Crema de Ripoll* del senyor Pellicer y Pagés, los caxistas se permeteren lo luxo de fernos dir historiador *inconscient*, allí ahon nosaltres posàrem *conscient*. Com no 'ns agrada pagar lo que no 'ns pertoca, reclamám la rectificació.—O.

CASSINO DE GRANOLLERS

Quint certámen.—Any de 1896

Segona lista de composicions rebudes fins avuy en la Secretaria.

66 *Espigolant pel plá*. La vie est légère et la vie est belle, et mon âme chante en les carillons. (Gielé-Griffu).—67 *L'Aplech de Sant Nicolau*. Costum del Vallés.—68 *La Rondalla de la patria*. Alegoria.—69 *Matinada*. Et tont ce qui il y a sous votre coupole!...—Et sous mon âme en vos analogies. (Maurice Maeterlink).—70 *Navegant*. Cantarte jo voldria. (Moncerdá de Maciá).—71 *Afany*. Abnegacions, amor y sacrificis. (Moncerdá de Maciá).—72 *Quadret*. L'únich llum que ab sa claror. (Moncerdá de Maciá).—73 *Mare y filla*. Alegoria.—74 *San Plácit*. Bonus pastor animam suam dat pro ovibus suis.—75 *Maig y Octubre*. Jam hieus transit.—76 *Lo patró de Granollers*. Præcit enim erat Deo anima illius.—77 *La festa dels Reys*. Costum de Granollers.—78 *Lo darrer esperit*. Ja es tot material?!.—79 *El ausentismo*. Los intereses agrícolas de un país agricultor deben atenderse con preferencia á todos los demás intereses.—80 *Pedalejant*. (sense lema).—81 *Anyoransa*. Carta de Cuba.—82 *En lo Cel... obert*. (Dialech). Ego sum.—83 *Pobrissenca*. Sense esperansa...—84 *Mandra*. Ningú se'n escapa.—*Cansó Catalana*... hem de serne bon fills de la patria que n'es una mare etc.—86 *Lletra*... Al mon.—87 *Promesa*. Qui va endevant va endevant.—88 *Matinada de Juny* Quadrets.—89 *La Mandra*. Tots ne tenen y no ho diuen; jo la canto com á Reyna.—90 *Cap al tart*. ¿Por-

qué camino se reparte la luz, y se esparce el viento Solano sobre la tierra? (Libro de Job).—91 *La Fè*. La Fè cristiana es un raig de llum divina.—92 *La Vinya morta*. Tot tot es herm, tot es sech... (Aguiló).—93 *Paysatge*. Idili.—*A las noyas de Granollers*. Una noya es... per mi.—95 *La despedida*. ¡Mare, la Patria 'm crida... la patria es ans que tot.—96 *La Pubilleta*. ¡Oh vici!—97 *Romiatge*. Camina que caminarás.—98 *Cuento*. Una vegada era un Rey...—99 *La Pubilla*. Amor.—100 *Lo casal esfrondat*. ¡Pobre Patria!—101 *Veus perdudas*. Vedria sonata, nova parola.—102 *Captant*. (sense lema).—103 *Granollerencia*. Quadret.—104 *Contrast*... A solis ortu usque ad occasum.—105 *Romiatge*. Per l'infinit.—106 *A ma lira*. Despedida.—107 *La mort de un nen*. Un mes al cel.—108 *Lo periodisme en las poblacions internas*. La premsa periódica es una palanca del progrés.—109 *Males que origina el absentismo á las regiones agrícolas, y medios de evitarlo*. Las ciudades están interesadas en la prosperidad de los campos, y las clases agrícolas en la de los grandes centros de población.—110 *Granularia*. Alegoria.—111 *Mon roser*. Les tres en mon cor van juntes y no les puch separar.—112 *Dorm*. Lo somni imatge de la mort.—113 *Diada de Agost*. (Idili). Mandral.—114 *La Turbonada*. «every man, horts etc. etc.»—115 *Contrast*. Llum y sombras.—116 *La Forastera*. Encara'n parlan.—117 *¡Mare mevel*. Crit d'amor.—118 *Los Jochs Florals*. Fè Patria y Amor.—119 *La mandra*. Cansó enfadosa.—120 *¡Impossible!* (Fins á la mort).—121 *Intermezzo*. L'amour est une maladie, etc. (Paul Bourget).—122 *La trepitjadora*. (Sense lema).—123 *La primera medalla*. ¡Recorts d'infantesa!—124 *La veu de la patria*. Conturbentun omnes inimicini mei.—125 *A la Mandra*. (Poemet). Finis coronat opus.—126 *Qui es Poeta?* Be 'ls faria compassió.—127 *Retorn*. Voto trista.—128 *Tradició*. Del Vallés.—129 *Sortida del Sol*. Clareja 'l jorn per tot...—130 *La nit de Sant Joan*. Fochs.—131 *Extasis*. En blanch.—132 *Melodia*. Com en lo meu cor en calma delitosa. (Moncerdá de Maciá).—133 *La Fàbrica*. De la máquina sonora, la voz dice sin cesar (Ruiz Aguilera).—134 *Maig y Juny*. Si bell te lo cor mes bella te l'ánima! (Moncerdá de Maciá).—135 *A cau d'orella*. Amor.—136 *Mil lliuras*. (cuento). Pau pel cor.—137 *Rondalla*. De te fábula narratur.—138 *L'orfaneta*. ¡Pobreta!—139 *Amor*. Ditzós qui amar podrá sens ferte agravis. (Clavé).—140 *Del cor*. Vida.—141 *Dues espines espuntades*. De la terra.—142 *El roser*. Les roses tenen espines.—143 *La Poesia*. Filla gran de la Bellesa.—144 *Petons*. (Sense lema).—145 *La Mandra*. Planyume.—146 *La Mandra*. Cansó d'un mandrós.—147 *Lo canó*. ¡Fora!—148 *L'hostal de la Grua*. Tradició.—149 *A Catalunya*. Resurrecció.—150 *La Mandra*. Mandrós, vols sopes? Si. Festen. No'n vull.—151 *Lo Riu y la Lluna*. D'axó ja fa molts anys.—152 *La creu de Matagalls*. Fides. Spes.—153 *Herodias*. Nihil aliud poetes nisi capvt Joannis (Previani Roma).—154 *Lo Colisseu*. Aquí hi va morí un mon y'n nasqué un altre.—155 *Anyoransa*. Qui no es trist de mos dictats no curi (Ausias March).—156 *Nostra Bandera*. Bandera vella honra de capitá.—157 *A la Poesia*. Patria, Fides, Amor.—158 *¡Visca el segle dinou!* Llum y progrés.—159 *Cansó d'enamorat*. No puch casarme fins per Nadal.—160 *Amor*. Micro-poema.—161 *La borda*. (Balada) (Sense lema).—162 *La Fè*. Sine fide impossibile.—163 *Las economias del trevallador*. †.—164 *La creu y 'l Redemptor*. Ave, crux.—165 *A la Verge de Montserrat*. Regina de Catalunya.—166 *Ocho sonetos*. Catorce versos dicen que es soneto (Lope de Vega).—167 *Primavera d'amor*. (Sense lema).—168 *Lo somni enganyós*. Vida.—169 *Tema XXI*. Una historia que molts no la creuran.—170 *Tema XXI*. La sanch del poble catalá.—171 *Sonata* ton pied pousiera la barcelonette.—172 *Estiu Claror*.—173 *Historia trista*. L'amor consol es á vol-

tas y á voltas dolor molt gran.—174 *Escenes del Vallés*. Impressions.—175 *Estiuhenca*. Amor.—176 *¡Trinitat!* Amor y mort.—177 *Causas que impiden el desarrollo intelectual de Granollers*. Fiat lux.—178 *El periodismo en las poblaciones subalternas*. Fiat lux.—179 *Marina*, poema dramático. Sense lema.—180 *Castell de la Roca*. Drama en 4 actes. Folli d' amor

181 «Mare.» Balada dramática en 1 acte. (Sense lema.)—182 «Lo Teatro Catalá.» (Sense lema.)—183 «En la mort d' En Frederich Soler.» (Sense lema.)—184 «La Cegueta.» Quadret.—185 «A sol-ixent.» Tríptich.—186 «Sols.» Quadret.—187 «Alegoría.» Cançó d' amor.—188 «El periodismo en las poblaciones subalternas, misión del mismo, ventajas, etc.» El periodismo es una palanca que eleva el nivel intelectual de un pueblo.—189 «Goigs.» A Santa Mandra.—190 «A Catalunya.» Cansó.—191 «La Molinera.» (Sense lema.)—192 «La Pubilla de Font Freça.» Tradició del Vallés.—193 «A propòsit de la última de las finals evolucions del art poètic.» Entre poch y massa.

194 «Llegenda.» ¡Ay Ciutat que serás ben guardada etc.—195 «Llegenda.» Era ella tan discreta cual deseaba el Poeta.—196 «Sonet.» Un compromís.—197 «Una montanya catalana.» ¡Que n' es de bonical.—198 «¿Trètzé?». ¡May mes!!.—199 «La Administradora.» Comedia original y en un acte. Diada d' Amor.—200 «Lo mosso d' esquadra.» Vir.—201 «Patria.» Patria, Fides, Amor.—202 «Memento.» L' home es un puntet sensible y dolorós de la creació. (Filosofia índia).—203 «L' adúltera.» Vice inferi domus ejus.—204 «Soletat.» ¡Ben soll!—205 «¿Me vols per marit?». A les noyes de Granollers.—206 «Divagació» infinit.—207 «Lo Geperut» (Cuadro històric) ¡Quina sombral—208 «Bes de foch.» (Balada) (Sense lema).—209 «¡Endavant!» Pit y fora.—210 «Infinitat.» Plus-ultra.—211 «Faula.» Quento vell.—212 «Fragmento Alegórico»... de la misma cosa que se recibe el deleite, de allí las más veces reciben la pena del dolor. (Imit. de Cristo).—213 «La Verge de la patria» Montserrat.—214 «Cuadret de ma terra.» ¡Que amarga es la decepció!—215 «Del cor...» L' esglesia vegi de mon poble, remat de cases que etc. (J. Verdaguer). 216 «Dissapte.» Es la bruxeria que avuy te consell.—217 L' Absenteisme». Trae consigo la pérdida moral quizás mas importante que las materiales (Juan Mañé y Flaquer).—218 «Cant Catalá.» Surgel.—219 «L' adeu de quinto.» Dolora.—220 «La pau dels pobles.» Fe.—221 «La viuda.» Sollicitut.—222 «Ideal.» Somni de poeta.—223 «Lo sol quan se lleva per tothom llueix. (Cançó catalana) (Sense lema).—224 «Los jornalers.» Pare y fill.

225 «Visión de la Pereza.» ¡Patria, Fé y Amor á la Perezal 226 «Vora la llar.» Caliu.—227 «Costums populars.» De ma vila.—228 «La novícia.» ¡Ah pobre garza enjaulada! Dentro su jaula metida. (Zorrilla).—229 «Mandra.» ¡Fuig!—230 «Primavera...?» No tienen estaciones los yermos del dolor. (G. Gomez de Avellaneda).—231 «¿Qué es el amor?» La poesía, la música y el amor hacen hermosa la vida.—232 «La conquista de Mallorca.» Per la Patria.—233. «Clima de Granollers en sa relació ab la higiene y la agricultura.» Peine pour joie (Divisa del Condestable de Portugal).—234. «Tema V.» La prensa periódica tiene más altos fines que cumplir, jamás debe ser adalid de individuales pasiones. Skynner.—235 «La Pubilla.» ¡Oydá!—236 «¡Un Angel mest!» Pobre mare!—237 «Memoria optant al Tema XI.» La falta d' instrucció es la plaga mes terrible pera l' engrandiment dels pobles.—238 «La festa del Roser.» Qui no vol creurer la mare.—239 Tema: «Mals que origina l' absenteisme á las regións agrícolas y medis de evitarlo.» Solo en la Agricultura puede fundar un Estado su poder y sólida grandeza. (Jovellanos.)

240 «Males que origina el absenteismo á las regiones

agrícolas y medios de evitarlo.» El que cultive su hacienda, no olvide su hogar.—241 «El Vallés, circunstancias naturales é históricas que determinan aquesta comarca.» La comarca del Vallés es la mes ben determinada de Catalunya.—242 «Biografía Vallesana.» Pus parlan en catalá Deu los do Gloria.—243 «La festa del Roser, comedia en 1 acte.» Mal d' amor.—244 «La Mandra.» ¡Aqueixas moscas no s' aguantan!—245 «La Forsa y la Virtut (Romans històric) Caritat.—246 «Lo Mollí cremat» (Tradició) Sense lema.—247 «Prometensa» ¡Los tres Reys de l' orient...—248 «La Verema» Recort.—249 «La barretina.» Sempre Catalana.—250 «Septembre.» Mea omomenta mellora filie mei sunt (Cornelia).—251 «Amor de primavera.» Del natural.—252 «Lo doctor Vilar y las reliquias de Sant Plácit.» (Un episodi de la guerra de Successió á Granollers).—253 «La bandera dels fadrins.» Pesa deu arrobas.—254 «Llunática.» (Sense lema).

Lo que se anuncia pera conexement dels interessats.

Granollers, 20 de Agost de 1896. P. A. del Jurat. Lo Secretari.—J. VIDAL Y JUMBERT.

DIETARI DEL PRINCIPAT

Dia 22.

Son repartides en aquesta ciutat gran nombre de fulles clandestines, excitant á la revolució pera que no s' embarquen mes soldats pera Cuba.

Dia 24.

Diuen de Sant Feliu de Guixols, Sant Antoni de Calonge y Palafrugell, que la guardia-civil ha empresonat alguns republicans d' aquelles localitats.

—A bordo del trasatlántich *Buenos Aires*, son embarcats en nostre port, 853 soldats que s' envien á Cuba pera combatre l' alçament separatista. Ab motiu de les circumstancies, l' acte del embarch se feu ab grans precaucions y sense que l' escás públich que l' presenciá donés la mes lleugera mostra d' entussiasme y simpatia,

Dia 25.

La Direcció general de Tresor ha disposat que la Delegació d' Hisenda de Barcelona, entri en lo Banch d' Espanya, quatre milions de pecetes que sobren després de cubertes les atencions d' aquesta provincia.

—Comencen en nostra ciutat les obres de canalisació pera posar los cables de transmissió de la societat Central Catalana d' Electricitat.

—En direcció á Cuba, marxan de nostre port á bordo del vapor *San Fernando*, altres dues companyies d' infantaria.

Dia 26.

—Ha sigut acabat lo pont de pedra sobre l' riu Congost única obra que faltava pera dexar en estat de recepció provisional la carretera de Sant Feliu de Codines á La Garriga. Tambe s' ha acabat lo pont de pedra sobre l' riu Gés á Sant Feliu de Torelló, pera l' encreuament de la carretera provincial de Vich al confí de Gerona

Dia 27.

Arriba á Esparraguera lo conegut polítich D. Emili Castelar.

—Rotornen á nostra ciutat les colonies escolars organitzades per la Societat Económica Barcelonesa d' Amichs del Pays.